

Wiel Hoekstra

Betutteling

Redactioneel

De Academische Boekengids 31, februari 2002, pp. 2.

Het jaar 2002 zal voor het hoger onderwijs het jaar worden waarin de bachelor-master (BaMa) structuur ingevoerd wordt. De Bologna-verklaring van 29 Europese landen krijgt een gezicht, maar de vraag is wat voor een gezicht? Op grond van globale richtlijnen en afspraken worden de contouren gaandeweg wel zichtbaar, maar we zijn echter niet veel verder dan de recherche toen ze beschikte over een gezicht van het Meisje van Nulde.

Minister Hermans legt een gevaarlijke haast aan de dag bij de invoering van de BaMa-structuur. De commissie Kwartiermakers Accreditatie Hoger Onderwijs (de commissie Franssen in de wandeling) heeft hem ook niet echt geholpen met haar advies dat in september 2001 werd gepubliceerd. In dat eindrapport worden de vragen om de invoering van accreditatie in het hoger onderwijs voor te bereiden en om een accreditatieorgaan voor te stellen beantwoord. Accreditatie is een belangrijke voorwaarde voor de transparantie van het onderwijs dat in Europa zal worden aangeboden. In een commentaar van de hoogleraren Kortmann (KUN) en Koekoek (KUB), gepubliceerd in het Nederlands juristenblad *Njb* van 12 oktober 2001, wordt het advies vanuit een juridisch oogpunt als ondermaats broddelwerk neergesabeld en wordt zelfs vastgesteld dat het advies op bepaalde punten strijdig is met de Grondwet. Een ongemakkelijk positie voor de minister, lijkt mij zo.

Het rapport formuleert kwaliteitseisen voor de opleidingen en stelt voor dat een nationaal accreditatieorgaan (NAO) als zelfstandig bestuursorgaan gaat beslissen over de accreditatie van elke opleiding. Elke beslissing van dit geldverslindende orgaan, waar de erkenning en financiering van een opleiding van zal afhangen, zal worden gebaseerd op internationale visitaties. De kosten van die visitaties komen voor rekening van de instellingen zelf. Het is, los van accreditatie, juist en zelfs nuttig om de kwaliteit van een opleiding met een zekere regelmaat aan een kritisch oordeel te onderwerpen. De VSNU-onderwijsvisitaties en de rol van de Hoger Onderwijsinspectie zijn in de afgelopen jaren door het veld algemeen als positief ervaren. Het is in dat licht dan ook de vraag waarom er een apart NAO moet komen, naast de al bestaande inspectie. De meeste ergernis en daarmee ook de grootste bezwaren komen voort uit het feit de voorgestelde kwaliteitsbeoordelende instantie zich op bepaalde punten bemoeit met de uitvoering van het onderwijs. Zo wordt er voor de bacheloropleiding een algemene regeling voorgeschreven waaraan de onderwijshoud moet voldoen. Dat is onjuist: de inhoud van het onderwijs is een zaak van de instelling. Opvallend is dat de commissie geen oog heeft voor de wettelijk vastgelegde procedures. De regering en de Staten-Generaal stellen de kwaliteitseisen voor het onderwijs vast, de onderwijsinstellingen zijn verantwoordelijk voor de inhoud en de uitvoering van het onderwijs en leggen daarover in enigerlei vorm verantwoording af aan de minister (en niet aan een apart bestuursorgaan).

Het rapport van de commissie heeft als ondertitel: 'prikkelten, presteren en profileren'. Wat mij betreft had die vanwege de bemoeizucht en de schaamteloze minachting voor de onderwijsgevers mogen luiden: 'De betutteling nabij, de schaamte voorbij'. Ik denk dat de belangrijke onderwijsvernieuwing die we met de BaMa willen bereiken een betere en liberalere kwaliteitsbewaking verdient dan die welke in het rapport wordt voorgesteld.

Wiel Hoekstra is hoogleraar Algemene Microbiologie aan de Universiteit Utrecht.